

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

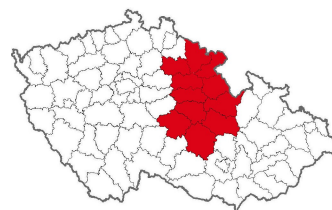
Havlíčkův Brod 7.8.2012
čj. SRS 032817/2012

Oblastní odbor SRS
Smetanovo nám. 279
580 01 Havlíčkův Brod

Zpráva č. 16 oblastního odboru HAVLÍČKŮV BROD o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 23.7.–5.8.2012

1. Počasí

Prvních několik dnů bylo nejchladnějších z celého sledovaného období, kdy se maximální denní teploty pohybovaly okolo 20 °C a nejnižší klesly na některých místech až k 6 °C. Poté následovalo oteplení a až do konce tohoto období bylo příjemné letní počasí s denními teplotami 25 až 30 °C. V teplejších okresech (Hradec Králové, Chrudim a Pardubice) bylo zaznamenáno i výrazné překročení této hranice. Ranní minima neklesala prakticky pod 10 °C. Srážková činnost byla převážně bouřkového charakteru a tudíž velmi rozdílná. Celkové naměřené úhrny za toto období se pohybovaly ve značně širokém rozmezí a to od 7,5 mm naměřených například na Svitavsku až po 70 mm a větší úhrny zaznamenané například v okresech Hradec Králové a Pardubice. V těchto lokalitách došlo k lokálnímu zaplavení pozemků a tím i ke značným komplikacím při sklizni zemědělských plodin. V okrese Trutnov byla zaznamenána 28.7. silná bouře s krupobitím a vzdušným vírem, při kterém bylo vyvráceno několik sloupů elektrického vedení, stržena střecha domu a poničeno mnoho stromů. Slabé krupobití bylo například i v okrese Havlíčkův Brod /lokalita Ledec nad Sázavou/.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Vlivem počasí došlo k polehnutí některých porostů a k problémům při sklizni zemědělských plodin. Časté srážky měly za následek i nutnost dosoušení sklizené produkce a její zhoršující se kvalitu.

OBILNINY

I když jsou žňové práce poměrně často přerušovány nepříznivým počasím je podle odhadu již sklizena více než polovina ploch.

PŠENICE OZIMÁ (RF 89–99 BBCH)

Růstová fáze: plná zralost: zrno je tvrdé, jen s obtíží lze nehtem palce zlomit - sklizené zrno (vhodné pro posklizňové úpravy zrna, např. ochranné zásahy)

Na dosud nesklizených plochách pokračuje nárůst výskytu **černí v klasech** (*Alternaria spp.*, *Cladosporium spp.*, *Ulocladium spp.*) – hlášeno z okresů Hradec Králové a Pardubice plošně a jako střední byl vyhodnocen jejich výskyt v okrese Náchod /lokalita Dolsko 1.8./.

Ve stejné lokalitě je i střední napadení klasů **růžováním klasů pšenice (*Fusarium* spp.)**.

Pozorování se provádí v době mléčné až voskové zralosti, fáze 75 – 85 BBCH. Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěna podél trasy průchodu.

KUKUŘICE (RF 63-75)

Růstová fáze: samčí květenství: začíná prášení pylu; samičí květenství: viditelné špičky blizen (vousy)"
- mléčná zralost: zrna ve středu palice jsou žlutobílá: obsah mléčný: asi 40 % sušiny zrna

První výskyt housenek **zavíječe kukuřičného (*Ostrinia nubilalis*)** ve stoncích byl pozorován v okrese Hradec Králové /lokalita Sedlice 1.8./.

První úlovky samců **bázlivce kukuřičného (*Diabrotica vngifera*)** ve feromonových lapácích byly zaznamenány v okresech Havlíčkův Brod /lokalita Lípa 26.7. a Ledec nad Sázavou 30.7./, Hradec Králové /lokalita Praskačka 30.7. a Starý Bydžov 1.8./, Náchod /lokalita Bohuslavice, Nahořany a Žernov 26.7./ a Svitavy /lokalita Hradec nad Svitavou a Lány u Litomyšle 23.7./.

V ostatních okresech pokračuje nálet a všeobecně platí, že větší výskyt je pozorován na pozemcích s opakovaným výsevem kukuřice.

Kontroly a záznamy výskytu dospělců na lepových deskách se provádí jednou týdně v období od 20.6.

do poloviny října.

Chemická ochrana proti larvám se doporučuje při hodnotě 35 a více dospělců v průměru na jeden lapák za 14 dnů v předchozím roce. Aplikují se insekticidní mořidla nebo půdní insekticidy při seti nebo v době líhnutí larev.

Doporučený termín prvního ošetření proti dospělcům v oblasti kontinuálního šíření na pozemcích s opakovaným pěstováním kukuřice nastává v období dvou až tří týdnů po zjištění prvního jedince ve feromonových lapácích, překračujících práh škodlivosti, který je stanoven na 35 a více dospělců v průměru na jeden lapák za 14 dnů.

Sledování výskytu tohoto nepůvodního škůdce a případná opatření proti němu jsou rozdílná dle zařazení okresů do předem vymezených zón. První zóna tzv. oblast kontinuálního šíření zahrnuje celou Moravu a několik sousedících okresů. Ochrana proti bázlivci kukuřičnému spočívá v uplatňování zásad integrované ochrany rostlin. Základem je omezení monokulturního pěstování kukuřice společně s využíváním preventivních agrochemických metod ochrany a chemických přípravků.

Do druhé zóny tzv. nárazníkové jsou zařazeny z naší oblasti okresy Hradec Králové, Jičín, Náchod, Pardubice a Trutnov. Zde jsou pěstitelé kukuřice povinni na pozemcích, kde byla pěstována tato plodina i v minulém roce, po vyhlášení signalizace Státní rostlinolékařskou správou provést chemické ošetření proti dospělcům bázlivce kukuřičného. Tato povinnost platí pro všechny pozemky v okruhu 40 km od pozorovacího bodu, kde byl tento škůdce zjištěn. Ošetření se provádí do dvou až tří týdnů po prvním zjištění.

První výskyty v nárazníkové zóně byly zjištěny a potvrzeny dne 26.7. v okrese Náchod, lokality Bohuslavice, Nahořany a Žernov.

Vyhlášení signalizace

Na základě výše uvedených zásad se vyhláší 40 km okruh okolo obcí Bohuslavice, Nahořany a Žernov v okrese Náchod. Ve vymezeném území jsou všichni pěstitelé kukuřice povinni ošetřit porosty na pozemcích, na nichž byla pěstována kukuřice i v minulém roce a nebyl zde použit insekticidní přípravek proti larvám bázlivce kukuřičného.

Pozemky, pro které nebude vyhlášena signalizace a splňují výše uvedené podmínky /nárazníková zóna, opakované pěstování kukuřice, bez insekticidní ochrany proti larvám/, musí být ošetřeny nejpozději do 15. srpna.

Přípravky povolené proti dospělcům bázlivce kukuřičného:

Název	Účinná látka	Dávkování	Ochranná lhůta
Karate se Zeon technologií 5 CS	lambda-cyhalothrin	0,4 l/ha (200 – 600 l/ha vody) 0,4 l/ha (40 – 80 l/ha vody při letecké aplikaci)	AT (kukuřice setá na zno), 28 dní (kukuřice setá na siláž a na zeleno)
DecisMega	deltamethrin	0,2 - 0,25 l/ha (400 - 600 l/ha vody), podle signalizace, max. 1x	AT
Biscaya 240 OD	thiacloprid	0,3 l/ha (300 - 500 l/ha vody), do 65 BBCH, podle signalizace, max. 1x	30 dní

Poznámka: Povoleny je ještě několik dalších insekticidů, ale jedná se pouze o souběžné dovozy přípravku Karate se Zeon technologií 5 CS, od jehož registrace je povolení odvozeno (některé přípravky jsou pouze pro vlastní potřebu).

!!! Přípravek Karate se Zeon technologií 5 CS je registrován k použití i do kukuřice na siláž a do kukuřice na zeleno !!!

Podrobnější informace lze získat na webových stránkách Státní rostlinolékařské správy. Případně je možno kontaktovat rostlinolékařské inspektory místně příslušného pracoviště SRS.

—

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 89-99 BBCH)

Růstová fáze: plná zralost: téměř veškerá zrna na rostlině černá a tvrdá - sklizňová zralost

Při monitoringu **hlízenky obecné (*Sclerotinia sclerotiorum*)** po sklizni byl zjištěn její silný výskyt v okresech Jičín /lokalita Stará Paka – Zápříčnice/ a Trutnov /lokalita Bílé Poličany. Střední výskyt byl pozorován v okrese Chrudim /lokalita Švihov/.

SLUNEČNICE (RF 79 BBCH)

Růstová fáze: semena ve vnitřní třetině terče jsou šedá a dosáhla druhově resp. odrůdově specifické velikosti

Výskyt **hlízenky obecné (*Sclerotinia sclerotiorum*)** na porostu v okrese Pardubice /lokalita Barchov 30.7./ již odpovídá střednímu napadení.

MÁK SETÝ (RF 72-81 BBCH)

Růstová fáze: začátek žloutnutí tobolek - plná zralost tobolek a semen

Střední výskyt **helmintosporiové nekrózy máku (*Pleospora papaveracea*)** na tobolekách byl zjištěn v okrese Jičín /lokalita Milovice 1.8./.

Na stejné lokalitě byl pozorován slabý výskyt larev a kukel **žlabatky stonkové (*Timaspis papaveris*)** ve stoncích.

OKOPANINY

BRAMBOR OBECNÝ (RF 71-89 BBCH)

Růstová fáze: počátek nasazování bobulí - rostlina plně odumřela

Díky důsledné fungicidní ochraně na produkčních plochách zůstávají výskyty **plísňě bramboru (*Phytophthora infestans*)** většinou slabé. Silné výskyty jsou pozorovány pouze na zahrádkách a u malopěstitelů.

Výskyty **mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)** zůstávají na slabé úrovni. V okrese Chrudim byla pozorována snížená účinnost insekticidních přípravků proti tomuto škůdci.

Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet brouků. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Chemickou ochranu je třeba zahájit při výskytu 100 brouků, nebo 5000 larev na 1 ha.

CUKROVKA (RF 39-49)

Růstová fáze: plodina úplně zapojena v porostu, listy pokrývají 90% povrchu půdy - kořen dosáhl sklizňové velikosti

V okrese Jičín /lokalita Miletín 1.8./ byl ve větší míře pozorován kvetoucí **mračňák Theophrastův (*Abutilon theophrasti*)**

Silný výskyt **skvrnatičky řepné (*Cercospora beticola*)** byl zjištěn v okrese Ústí nad Orlicí /lokalita Tisová 28.7./ a první výskyty této choroby byly zaznamenány v okresech Chrudim /lokalita Medlešice 31. 7./ a Pardubice /lokalita Lipoltice 25.7./.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

Deštivé a teplé počasí kolem poloviny července podporovalo rozvoj **bakteriální spály růžovitých (*Erwinia amylovora*)**, podle výsledků programu ERW byly v okrese Jičín od 11.7. do 17.7. ukončeny nové inkubační periody a opět probíhaly velmi vhodné resp. vhodné podmínky pro její průběh. Byl zjištěn také první výskyt příznaků na hlozích (*Crataegus* sp.) v okrese Jičín /lokalita Holovousy, Miletín 31.7./.

V okrese Ústí nad Orlicí byly naproti tomu méně vhodné podmínky pro rozvoj spály naposledy zaznamenány 9.7. a v okrese Havlíčkův Brod 13.7. Po polovině července se riziko vzniku příznaků spály v těchto sledovaných okresech snížilo, ale koncem měsíce začaly nové inkubační periody.

JABLOŇ (RF 81 BBCH)

Růstová fáze: počátek zrání, vývoj odrůdově specifického zbarvení plodu (zesvětlení)

Střední výskyt samců **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)** byl zjištěn v okrese Chrudim /lokalita Podlíšťany/, slabý nálet pokračuje v okrese Jičín /lokalita Úlibice/, Pardubice /lokalita Svinčany/ a Trutnov /lokalita Žireč – Zboží/. Bez výskytu zůstávají i v tomto období lapače v okrese Svitavy /lokalita Svitavy/.

Sledování letu dospělců do feromonových lapačů se provádí 2krát týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapačích úlovek 10 a více motýlků na lapač za 3 až 4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

Slabý výskyt **obaleče jabloňového (*Hedya nubiferana*)** ve feromonových lapačích je hlášen z okresů Jičín /lokalita Lužany/, Pardubice /lokalita Svinčany/ a Trutnov /lokalita Žireč – Zboží/. Bez výskytu zůstávají také v tomto období lapače v okrese Svitavy /lokalita Svitavy/.

Slabý výskyt **obaleče zimolézového (*Adoxophyes orana*)** byl zjištěn ve feromonovém lapači v okrese Trutnov /lokalita Žireč – Zboží/, bez výskytu samečků jsou v tomto období lapače v okrese Jičín /lokalita Lužany/.

Silná letová aktivita **klíněnky jabloňové (*Phyllonorycter blancardella*)** je i nadále sledována ve feromonovém lapači v okrese Jičín /lokalita Úlibice/, slabý výskyt naopak přetrvává v okrese Pardubice /lokalita Svinčany/.

Následkem větrné bouře byly místy polámaný vzrostlé stromy jabloní v obci Bílé Poličany /okres Trutnov 28.7./.

Peckoviny

BROSKVOŇ (RF 89 BBCH)

Růstová fáze: konzumní zralost, plody mají typickou chuť a optimální pevnost

Střední výskyty motýlů nalétajících na feromon **obaleče východního (*Cydia molesta*)** byly zaznamenány v okrese Pardubice /lokalita Choltice/.

MERUŇKA (RF 87-89 BBCH)

Růstová fáze: sklizňová zralost - konzumní zralost, plody mají typickou chuť a optimální pevnost

Laboratorně byl potvrzen výskyt **virových neštovic (šarka) (Plum pox potyvirus PPV)** v okrese Hradec Králové /lokalita Plačice/.

SLIVŮŇ (RF 85 BBCH)

Růstová fáze: pokročilé zrání, nárůst intenzity odrůdově specifického zbarvení

Střední výskyt **virových neštovic (šarka) (Plum pox potyvirus PPV)** byl zjištěn v okrese Pardubice /lokalita Svinčany/.

Silný výskyt **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** ve feromonových lapačích je hlášen z okresu Ústí nad Orlicí /lokalita Javorník/, kde graduje jeho početní stav, Pardubice /lokalita Svinčany/, kde bylo také provedeno insekticidní ošetření pozdních odrůd, poškození plodů je zatím slabé a Chrudim /lokalita Podlíšťany/, kde bylo dosaženo maxima další letové

vln. Slabý výskyt byl zjištěn v okrese Hradec Králové /lokalita Hradec Králové/, Jičín /lokalita Kamenice/ nicméně po předchozích velmi slabých náletech jde o výraznější letovou vlnu, Svitavy /lokalita Koclířov/ a Trutnov /lokalita Žireč – Zboží/.

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první (přezimující) generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapačů, při zjištění nejméně dvou vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

Slabý nálet samců na feromon **obaleče východního (*Cydia molesta*)** je i nadále hlášen z okresu Svitavy /lokalita Koclířov/.

Další až střední výskyty **hálčivce višňového (*Aculus fockeui*)** byly zjištěny na mladých stromcích na Litomyšlsku.

Drobné ovoce

RYBÍZ ČERVENÝ (RF 89 BBCH)

Růstová fáze: počátek opadu plodů, bobule na bázi hroznů začínají opadávat

V okrese Jičín /lokalita Úlibice/ nebyl ani v tomto období zaznamenán nálet dospělců **nesytky rybízové (*Synanthedon tipuliformis*)** do feromonového lapače.

ZELENINA

LILEK RAJČE

V okrese Hradec Králové /lokalita Hradec Králové/ a Jičín /lokalita Miletín/ byl zjištěn až střední výskyt **plísně rajčete (*Phytophthora infestans*)** u drobných pěstitelů.

OKURKA

V okrese Hradec Králové /lokalita Hradec Králové/ bylo zjištěno napadení rostlin **plísní okurky (*Pseudoperonospora cubensis*)**. První výskyt byl zjištěn také na zahradách v okrese Rychnov nad Kněžnou /lokalita Pohoří 29.7./ a Náchod /lokalita Náchod 2.8./.

OKRASNÉ DŘEVINY

V tomto období je možné najít na různých okrasných dřevinách novotvary působené mnohými druhy hmyzu, např. nápadně hnědě zbarvené, opuštěné hálky mšice **vlnatky jilmové (*Schizoneura lanuginosa*)** na jilmech /okres Jičín, lokalita Holovousy/ nebo hálky mšice **dutíky šroubovité (*Pemphigus spirothecae*)** na řapících listů alejových pyramidálních topolů /okres Jičín, lokalita Úlibice/, které jsou ještě plné vyvíjecích se, voskovitým popraškem pokrytých nymf, jednotlivě také ve společnosti predátorské plošnice **hladěnky (*Anthocoris minki*)**. Kromě hálek a larev se v korunách okrasných stromů a keřů vyskytuje celá řada dospělců nové generace, např. na rododendronech se můžeme setkat s křískem **sítinovou pěnišnikovou (*Graphocephala fennahi*)**, na zimozrázích jsou v ohromných populacích zastoupeny **mery zimozrázové (*Psylla buxi*)**, na tujích a cypřiších se dá najít nepůvodní **ploštička cypřišová (*Orsillus depressus*)** /okres Jičín, lokalita Kopidlno, zámecký park/ nebo na tamaryšcích invazní nepůvodní **klopuška tamaryšková (*Tuponia hippophaes*)** /okres Jičín, lokalita Jičín/.

JÍROVEC MAĎÁL

V okrese Pardubice /lokalita Pardubice 24.7./ bylo zjištěno hromadné kladení vajíček a začátek líhnutí larev, stále přetrvává silný nálet 2. generace samců klíněnký jírovcové (*Cameraria ohridella*) do feromonových lapačů.

Následkem větrné bouře byly silně polámaný vzrostlé stromy v zámeckém parku Bílé Poličany /okres Trutnov 28.7./.

OSTATNÍ

Světelný lapač, okres Jičín /lokalita Holovousy/

V úlovcích světelného lapače se v letošním roce poprvé /kolem 20.7./ objevila ve větším množství můra zelná (*Mamestra brassicae*), v ohromujících počtech se vyskytují kvapníci plstnatí (*Pseudoophonus rufipes*) a ve zvýšené míře naletuje také nepůvodní, invazní ploštice hladěňka východní (*Amphiareus obscuriceps*), jednotlivě pak přástevník medvědí (*Arctia caja*).

Za oblastní odbor zpracoval: Ing. Jiří Jůzl, Ing. Karel Hradil, Ph.D.